

ภูมิอากาศจังหวัดตาก

ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดตากเป็นจังหวัดในภาคเหนืออยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีเนื้อที่ทั้งสิ้นประมาณ 16,281 ตารางกิโลเมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 423 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ลำพูน และลำปาง
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดกาญจนบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดสุโขทัย กำแพงเพชร นครสวรรค์ และอุทัยธานี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า

ลักษณะภูมิประเทศ

ภูมิประเทศส่วนใหญ่ของจังหวัดตากเป็นป่าและภูเขาสลับซับซ้อน มีเทือกเขาถนนธงชัยเป็นแนวยาวตั้งแต่เหนือจรดใต้แบ่งพื้นที่จังหวัดออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านตะวันออก และด้านตะวันตก ด้านตะวันออก มีพื้นที่ราบสำหรับใช้ในการเกษตรอยู่น้อย โดยมีอยู่ตามริมฝั่งแม่น้ำปิง ป่าไม้ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้เบญจพรรณและป่าแดงทางด้านตะวันตกเต็มไปด้วยป่าไม้หนาแน่น และเทือกเขาสลับซับซ้อน สภาพดินอุดมสมบูรณ์กว่าและมีที่ราบเพื่อการเกษตรอยู่มาก โดยเฉพาะท้องที่อำเภอแม่สอด และอำเภอแม่ระมาด มีทุ่งหญ้าอยู่บ้าง ป่าไม้ส่วนใหญ่เป็นป่าดงดิบ ป่าสน ป่าเบญจพรรณ และป่าแดง

สภาวะอากาศทั่วไป

ลักษณะอากาศของจังหวัดตาก ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของลมมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล 2 ชนิด คือ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูหนาว ทำให้จังหวัดตากมีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป กับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทรปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน ทำให้จังหวัดนี้มีฝนตกทั่วไป

ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดตาก พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูหนาว เริ่มประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย อากาศโดยทั่วไปจะหนาวเย็นและแห้ง เดือนที่มีอากาศหนาวที่สุดคือเดือนธันวาคมและมกราคม

ฤดูร้อน เริ่มประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นช่วงที่มีอากาศร้อนอบอ้าวโดยทั่วไป โดยเฉพาะในเดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวที่สุดในรอบปี

ฤดูฝน เริ่มประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นระยะที่ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเข้าสู่ประเทศไทย อากาศจะเริ่มชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดคือเดือนกันยายน

อุณหภูมิ

เนื่องจากจังหวัดตากมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเทือกเขาสูงสลับซับซ้อน อากาศจึงค่อนข้างร้อนอบอ้าวในฤดูร้อน และในฤดูหนาวอากาศค่อนข้างหนาวเย็นมาก โดยเฉพาะพื้นที่บริเวณอำเภออุ้มผางมีอากาศหนาวเย็น

อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยตลอดปี 18.1 องศาเซลเซียส สำหรับบริเวณอำเภอเมืองอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยตลอดปี 27.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยทั้งปี 33.6 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยทั้งปี 22.7 องศาเซลเซียส

เดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนจัดที่สุดในรอบปี อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยบริเวณอำเภอเมือง 38.5 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิสูงสุด 44.0 องศาเซลเซียสตรวจวัดที่อำเภอเมือง เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2550 ส่วนในฤดูหนาวอากาศจะหนาวที่สุดในเดือนธันวาคมและมกราคม อุณหภูมิต่ำที่สุดวัดได้ 0.8 องศาเซลเซียสที่อำเภออุ้มผาง เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2542

ฝน

เนื่องจากจังหวัดตาก มีเทือกเขาถนนธงชัยเป็นแนวยาวกั้นลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ในช่วงฤดูฝน จึงทำให้มีฝนอยู่ในเกณฑ์น้อย ปริมาณฝนเฉลี่ยตลอดปี 1,061.1 มิลลิเมตร และมีฝนตกเฉลี่ย 102 วัน เดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีฝนตกมากที่สุดในรอบปีโดยปริมาณฝนเฉลี่ย 215.5 มิลลิเมตร และมีฝนตก 16 วัน ปริมาณฝนสูงสุดใน 1 วัน วัดได้ 247.1 มิลลิเมตร ที่เขื่อนภูมิพล อำเภอสามเงาเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2544

สำหรับพื้นที่ของจังหวัดบริเวณอำเภอท่าสองยาง อำเภอแม่ระมาดและอำเภออุ้มผาง มีปริมาณฝนมากกว่าบริเวณอื่น โดยมีปริมาณฝนตลอดปีเฉลี่ย 1,400 - 1,500 มิลลิเมตร ส่วนบริเวณอื่นมีปริมาณฝนต่ำกว่า 1,500 มิลลิเมตร โดยเฉพาะบริเวณอำเภอสามเงามีปริมาณฝนต่ำกว่า 1,000 มิลลิเมตร

พายุหมุนเขตร้อน

พายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนผ่านจังหวัดตาก มีแหล่งกำเนิดจากทะเลจีนใต้และมหาสมุทรแปซิฟิกเหนือด้านตะวันตก และเคลื่อนมาทางตะวันตกผ่านประเทศเวียดนาม กัมพูชา หรือลาวก่อนเข้าสู่ภาคเหนือของประเทศไทย จึงทำให้พายุอ่อนกำลังลงอยู่ในชั้นพายุดีเปรสชัน ซึ่งไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย เนื่องจากลมแรงมากนัก แต่จะทำให้มีฝนตกหนักถึงหนักมากจนเกิดน้ำท่วมฉับพลันได้ในบางพื้นที่ ช่วงเวลาที่พายุเคลื่อนผ่านจังหวัดนี้เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมเป็นต้นไปจนถึงเดือนตุลาคม โดยเฉพาะตั้งแต่กลางเดือนสิงหาคมต่อเนื่องถึงต้นเดือนตุลาคม เป็นระยะที่พายุหมุนเขตร้อนมีโอกาสเคลื่อนเข้าสู่จังหวัดนี้ได้มากที่สุด

จากสถิติช่วงปี พ.ศ. 2494 - 2556 มีพายุเคลื่อนเข้ามาทั้งสิ้น 19 ลูก และมีกำลังแรงขนาดพายุดีเปรสชันทั้งหมด โดยเข้าในเดือนพฤษภาคม 1 ลูก (2504) เดือนกรกฎาคม 2 ลูก (2494 2505) เดือนสิงหาคม 1 ลูก (2508) เดือนกันยายน 3 ลูก (2515 2522 2528) เดือนตุลาคม 11 ลูก (2503 2504 2506 2507(2) 2510 2513 2526 2533 2550) และเดือนพฤศจิกายน 1 ลูก (2517)

ที่ตั้งของสถานีอุตุนิยมวิทยาในจังหวัดตาก

สภาวะอากาศที่จัดทำขึ้นทั้งหมดนี้ได้จากผลการตรวจของสถานีอุตุนิยมวิทยาของจังหวัดตาก ซึ่งทำการตรวจสารประกอบอุตุนิยมวิทยาต่าง ๆ วันละ 8 เวลา คือเวลา 01.00, 04.00, 07.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 และ 22.00 น. แล้วส่งรายงานผลการตรวจไปยังกรมอุตุนิยมวิทยาเพื่อรวบรวมและจัดทำข้อมูลสถิติในคาบ 30 ปี และสามารถติดต่อสถานีอุตุนิยมวิทยาได้ที่

สถานีอุตุนิยมวิทยาทาก ตั้งอยู่เลขที่ 107/1 หมู่ที่ 5 ถ.จรดวิถี ฝั่งน้ำริม จ. ตาก 63000 หรือที่ละติจูด 16 องศา 53 ลิปดาเหนือ และลองจิจูด 99 องศา 07 ลิปดาตะวันออก อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 121 เมตร

สถานีอุตุนิยมวิทยาแม่สอด อ.แม่สอด จ.ตาก 63110 หรือที่ละติจูด 16 องศา 40 ลิปดาเหนือ และลองจิจูด 98 องศา 33 ลิปดาตะวันออก อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 196 เมตร

สถานีอุตุนิยมวิทยาเขื่อนภูมิพล อ.สามเงา จ.ตาก 63130 หรือที่ละติจูด 17 องศา 14 ลิปดาเหนือ และลองจิจูด 99 องศา 03 ลิปดาตะวันออก อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 143 เมตร

สถานีอุตุนิยมวิทยาตาก(กลุ่มงานอุตุนิยมวิทยาอุ้มผาง) อ.อุ้มผาง จ.ตาก 63170 หรือที่ละติจูด 16 องศา 01 ลิปดาเหนือ และลองจิจูด 98 องศา 52 ลิปดาตะวันออก อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 458 เมตร

สถานีอุตุนิยมวิทยาตาก(กลุ่มงานอากาศเกษตรดอยมูเซอ) ตั้งอยู่ที่ ต.แม่ท้อ อ.เมือง จังหวัดตาก 63000 หรือที่ละติจูด 16 องศา 45 ลิปดาเหนือ และลองจิจูด 98 องศา 56 ลิปดาตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 867 เมตร

หมายเหตุ - สถิติภูมิอากาศที่เป็นค่าเฉลี่ยใช้ข้อมูล คาบ 30 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2524 – 2553
- สถิติภูมิอากาศที่มีค่าเป็นที่สุดใช้ข้อมูล ตั้งแต่ พ.ศ. 2494 – 2556

ศูนย์ภูมิอากาศ สำนักพัฒนาอุตุนิยมวิทยา
กรมอุตุนิยมวิทยา